Odporúčanie k obmedzeniu pohybu v pobytových zariadeniach sociálnych služieb v súvislosti s prevenciou šírenia ochorenia Covid-19

Na základe návrhu Komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím, Nezávislej platformy SocioFórum, Nadácie SOCIA, Fóra pre ľudské práva a Rady pre poradenstvo v sociálnej práci, pripravilo MPSVR SR nasledovné odporúčania k obmedzeniu pohybu prijímateľov v pobytových zariadeniach sociálnych služieb:

Keďže je v pobytových zariadeniach sociálnych služieb potrebné dočasne pozastaviť všetky hromadné skupinové podujatia a hromadné skupinové aktivity, odporúča sa, aby sa skupinové podujatia a aktivity organizovali v menších skupinkách napr. 2-3 ľudia. Účasť klientov na týchto aktivitách je dôležitá z dôvodu ich psychického zdravia a úplná izolácia či úplné vynechanie doterajších aktivít klientov nie je žiadúce. Na takýchto skupinových aktivitách sa odporúča klientom, aby mali rúška. Uprednostnené sú aktivity v užšom kruhu, resp. individuálne – v závislosti od situácie v zariadení. V prípade, že klienti doteraz chodili na stravu do jedálne, toto je tiež vhodné zúžiť na menšie skupinky alebo nosiť jedlo na izbu. Odporúča sa preventívne merať každý deň teplotu všetkým prijímateľom sociálnych služieb.

Keďže v pobytových zariadeniach sociálnych služieb bolo potrebné obmedziť pohyb klientov mimo priestorov tohto zariadenia v komunite s prítomnosťou ďalších osôb, je potrebné tento postup realizovať v súlade s možnosťami zariadenia a potrebami klientov:

1) v pobytových zariadeniach sociálnych služieb ako sú útulky, zariadenia núdzového bývania, domovy na polceste, zariadenia podporovaného bývania je potrebné obmedzenia realizovať primerane, s prihliadnutím na individuálnu situáciu klientov, napríklad aj na uzatvorený pracovný pomer, resp. dohodu o mimopracovnej činnosti alebo iné odôvodnené situácie. Ak klient opúšťa zariadenie je potrebné oboznámiť ho s dodržiavaním hygienických pravidiel a musí byť vybavený osobnými ochrannými prostriedkami (napríklad ochranné rúško, rukavice, prípadne aj dezinfekciu na ruky).

2) v pobytových zariadeniach sociálnych služieb ako sú zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, rehabilitačné strediská, domovy sociálnych služieb a špecializované zariadenia, v ktorých bolo prijaté obmedzenie pohybu klientov a zákaz návštev je potrebné postupovať nasledovne :

a) **obmedzenie pohybu mimo areál zariadenia** - až pokiaľ takéto obmedzenie nepostačuje je možné pristúpiť k

b) **obmedzeniu pohybu na budovu/budovy zariadenia** - až pokiaľ takéto obmedzenie nepostačuje je možné pristúpiť k

c) **obmedzeniu pohybu na oddelení/domácnosť/ časti oddelenia/domácnosti (napr. poschodie)** – v takomto prípade ide už o výrazný zásah do osobnej slobody klienta (je potrebné ho zapracovať do individuálneho/rizikového plánu) – až pokiaľ takéto obmedzenie nepostačuje je možné pristúpiť k

d) **obmedzeniu pohybu na súbor izieb, či izbu** – ide o veľmi výrazný zásah do osobnej slobody prijímateľa, ktorý predpokladá vážne dodatočné dôvody a musí byť realizovaný v súlade s § 10 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, vrátane zapracovania do individuálneho/rizikového plánu. V prípade podozrenia na ochorenie COVID- 19 alebo zistenia tohto ochorenia, je potrebné uzavrieť celé oddelenie a zamedziť kontakt s inými prijímateľmi, v rámci tohto oddelenia, ak je predpoklad, že prijímatelia boli v kontakte s uvedeným prijímateľom, obmedziť pohyb po chodbe oddelenia len na individuálny pohyb a bezodkladne kontaktovať ošetrujúceho lekára a príslušný úrad verejného zdravotníctva.

e) v zariadení striktne dodržiavať zákaz návštev (iba ak ide o prijímateľa sociálnej služby v terminálnej fáze ľudského života, z hľadiska etických princípov a za preventívnych opatrení, sa tento zákaz neuplatňuje). Komunikácia s rodinnými príslušníkmi a blízkymi osobami prebieha výlučne telefonicky, cez počítač, tablet klientov alebo zariadenia využívajúc sociálne siete alebo komunikačné platformy ako skype, zoom a pod.. Zariadenie je povinné hľadať možnosti komunikácie klientov zo svojimi blízkymi a priateľmi/kamarátmi aj prostredníctvom elektronických zariadení daného zariadenia tak, aby aj ten klient, ktorý nemá vlastné zariadenie nemal pocit úplnej izolácie, samoty a beznádeje, že o neho príbuzní a ďalšie spriaznené osoby nemajú záujem. Navrhuje sa vypracovať harmonogram realizácie kontaktov klientov, avšak s mimoriadnou citlivosťou je potrebné takýto kontakt nadviazať kedykoľvek, ak klient signalizuje pocit samoty a potrebu komunikácie s blízkymi a spriaznenými osobami.

Nakoľko uvedené obmedzenia predstavujú výrazný zásah do základných práv a slobôd prijímateľov sociálnych služieb, odporúčame, aby poskytovatelia sociálnych služieb zabezpečili nasledovné:

- prijatie obmedzenia ako dočasného opatrenia zo strany vedenia zariadenia, ktoré by sa malo premietnuť do interných predpisov poskytovateľa a zaznamenať v individuálnom pláne/rizikovom pláne tých prijímateľov, ktorí budú týmto opatrením dotknutí,

- flexibilne a transparentne informovať všetkých prijímateľov sociálnych služieb, vrátane ich blízkych alebo súdom ustanovených opatrovníkov (napr. emailom, či listom). o závažných skutočnostiach dotýkajúcich sa práv prijímateľov sociálnej služby,

- zapracovať či doplniť opatrenia do domáceho poriadku, resp. iného vnútorného predpisu, napr. s nasledovným textom: „V prípade vyhlásenia mimoriadnej situácie, výnimočného stavu, alebo núdzového stavu, je prijímateľ sociálnej služby povinný dodržiavať osobitné nariadenia/usmernenia vydané poskytovateľom sociálnych služieb a jeho zriaďovateľom, prípadne inými orgánmi verejnej správy. Ak je súčasťou takého nariadenia/usmernenia obmedzenie slobody pohybu, prijímateľ je povinný zdržiavať sa v tých priestoroch, ktoré boli poskytovateľom sociálnej služby určené, napríklad areál poskytovateľa sociálnej služby, konkrétna časť areálu, či budovy, a pod. Táto povinnosť sa netýka situácie, kedy je

nevyhnutné, aby prijímateľ zariadenie opustil (napr. pobyt v ústavnom zdravotníckom zariadení, alebo ak ide o vzájomnú dohodu s poskytovateľom sociálnej služby (napr. návrat prijímateľa do domáceho prostredia). Ak je klient odkázaný na sprievod alebo dohľad pri lekárskom vyšetrení, zariadenie má povinnosť poskytnúť mu sprevádzajúceho zamestnanca.“

Zároveň je potrebné zabezpečiť aj zodpovedný prístup zo strany zamestnancov zariadenia sociálnych služieb - po príchode do zariadenia bezkontaktným teplomerom zmerať telesnú teplotu zamestnancom a pri zvýšenej teplote okamžite zamestnanca poslať domov, či dodržiavať pravidlá prevencie a kontroly infekcií.

V Bratislave dňa 07.04.2020